

Spis treści

Wprowadzenie	11
1. Kultura jako ważny czynnik różnicowania się społeczeństw	14
2. Wielokulturowość, społeczeństwo wielokulturowe, pogranicze	22
3. Metodologia badań nad wielokulturowością z perspektywy pogranicza	25
Rozdział I: Pogranicza jako laboratoria wielokulturowości	35
1. Pogranicze jako kategoria badawcza	35
2. Pogranicza jako źródła wiedzy o wielokulturowości	47
3. Granice kulturowe i kierunki ich przekraczania	53
4. Pogranicze jako laboratorium wielokulturowości w obrębie cywilizacji	57
5. Pogranicza jako laboratoria stosunków narodowościowych	59
6. Funkcjonowanie etnicznych państw narodowych na pograniczach ...	61
Rozdział II: Od eksplozji do upadku idei i praktyki wielokulturowości.	
Potrzeba nowych koncepcji i badań	65
1. Źródła zainteresowania wielokulturowością	65
2. Potrzeba badań nad wielokulturowością i społeczeństwem wielokulturowym	80
3. Mity wielokulturowości	84
Rozdział III: Zróżnicowanie kulturowe – społeczeństwo zróżnicowane kulturowo	93
1. Zróżnicowanie kulturowe – społeczeństwo zróżnicowane kulturowo. Znaczenie pojęć	93
2. Narody etniczne a narody polityczne w warunkach Europy Środkowo-Wschodniej	104
2.1. Naród, naród etniczny, naród polityczny	110
2.2. Przejawy stosowania kategorii narodu politycznego w warunkach zróżnicowania etnicznego społeczeństw	116

3. Społeczeństwo zróżnicowane kulturowo a problemy dziedzictwa kulturowego	122
3.1. Dziedzictwo kulturowe grupy	122
3.2. Dziedzictwo kulturowe w warunkach społeczeństwa zróżnicowanego kulturowo jako problem społeczny	123
3.3. Wybrane instrumenty (instytucje) kształtowania (się) dziedzictwa kulturowego społeczeństwa polskiego w warunkach demokracji	126
4. Dialog w społeczeństwie zróżnicowanym kulturowo	132
4.1. Dialog międzykulturowy jako rodzaj dialogu społecznego	133
4.2. Język a naród	135
4.3. Język w rodzinie, język ojczysty. Specyfika językowa mniejszości narodowych zamieszkujących wschodnią część województwa podlaskiego	137
4.4. Warunki dialogu międzykulturowego	142
5. Edukacja międzykulturowa jako nabywanie kompetencji do życia w społeczeństwie pluralistycznym	145
Rozdział IV: Pluralizm kulturowy – społeczeństwo pluralistyczne	153
1. Pluralizm kulturowy – społeczeństwo pluralistyczne. Przybliżenie pojęć	153
2. Konstruowanie społeczeństwa pluralistycznego jako rozwiązywanie sprzeczności pomiędzy różnorodnością a wspólnotą	164
2.1. Narastanie zróżnicowania społeczno-kulturowego społeczeństwa polskiego	165
2.2. Kierunki upolitycznienia zróżnicowania społeczno-kulturowego	167
2.3. Od etnicznego państwa narodowego do politycznego państwa narodowego. Od społeczeństwa zróżnicowanego kulturowo do społeczeństwa pluralistycznego	174
2.4. Nowe postaci zależności pomiędzy różnorodnością a wspólnotą	177
3. Transgraniczność jako proces tworzenia się społeczeństw pluralistycznych	178
3.1. Transgraniczność jako kategoria badawcza	178
3.2. Transgraniczność polsko-niemiecka a społeczeństwo pluralistyczne	181
3.3. Transgraniczność polsko-białoruska a społeczeństwo pluralistyczne	184
3.4. Próba uogólnień	187

Rozdział V: Wielokulturowość – społeczeństwo wielokulturowe	189
1. Wybrane koncepcje wielokulturowości	189
2. Propozycja interpretacji wielokulturowości i społeczeństwa wielokulturowego	214
3. Podstawowe przesłanki tworzenia się społeczeństwa wielokulturowego	224
Rozdział VI: Socjologia wielokulturowości jako subdyscyplina socjologiczna	227
1. Przedmiot socjologii wielokulturowości	227
2. Problematyka badawcza	231
Bibliografia	237
Aneks: Wykaz publikacji, z których korzystałem, przygotowując monografię	251